

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ THỰC HÀNH TIẾT KIỆM TRONG KỶ NGUYÊN MỚI

NGUYỄN THỊ PHUƠNG*

Chủ tịch Hồ Chí Minh tấm gương mẫu mực, kiến trúc sư về thực hành tiết kiệm. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Người đã nêu cao ý thức về thực hành tiết kiệm trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân. Bài viết làm rõ nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm; từ đó, vận dụng tư tưởng vào đánh giá thực trạng thực hành tiết kiệm của cán bộ, đảng viên; đề xuất một số biện pháp cơ bản để thực hành tiết kiệm tốt hơn ở mỗi cơ quan, đơn vị, địa phương trong kỷ nguyên mới.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; thực hành tiết kiệm; cán bộ, đảng viên; kỷ nguyên mới.

President Ho Chi Minh was a model of thrift practice. Throughout his revolutionary life, he consistently promoted the spirit of thrift among the entire Party, People, and army. This article clarifies the key elements of Ho Chi Minh's thought on practicing thrift; applies these principles to assess the current state of thrift practice among cadres and party members; and proposes several fundamental measures to promote more effective thrift practices within agencies, organizations, and localities in the new era.

Keywords: Ho Chi Minh's thought; practicing thrift; cadres and party members; new era.

NGÀY NHẬN: 01/7/2025 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 12/9/2025 NGÀY DUYỆT: 16/10/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.357.2025.1314>

1. Đặt vấn đề

Tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm là hệ thống những quan điểm, tư tưởng nhân văn, toàn diện và sâu sắc, phản ánh những yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng đặt ra ở mỗi giai đoạn, thời điểm khác nhau nhưng đều trọn đời phấn đấu, hy sinh cho dân, cho nước, vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Trong giai đoạn hiện nay, toàn Đảng, toàn dân và toàn quân đang tăng tốc, bứt phá thực hiện thắng lợi những nội dung, chỉ tiêu của Nghị quyết Đại hội XIII, Nghị quyết các Hội nghị Trung ương (khóa XIII) của Đảng; nhất là thực hành tiết kiệm có ý nghĩa đặc biệt

quan trọng đối với các cấp, các ngành, với từng cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và người dân. Điều này được Tổng Bí thư Tô Lâm chỉ rõ: “Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí là điều cần làm trong cuộc sống của từng cá nhân và toàn xã hội, là “hòn đá tảng” góp phần xây dựng một xã hội văn minh, phát triển bền vững”¹.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm

Tấm gương mẫu mực của Chủ tịch Hồ Chí

* TS, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh

Minh về thực hành tiết kiệm cho thấy, mỗi động tác, lời nói và hành động của Người đều toát lên những giá trị văn hóa, đạo đức “tận trung với Đảng, tận hiếu với dân”, nêu cao tinh thần, trách nhiệm trong việc thực hành tiết kiệm ở mọi lúc, mọi nơi, mọi điều kiện hoàn cảnh để đỡ lãng phí thì giờ, tiền của của Nhân dân. Người thấu hiểu những khó khăn, vất vả, thiếu thốn của người lao động; trong suy nghĩ, hành động của Người đều ý thức rất sâu sắc việc thực hành tiết kiệm nhằm hướng đến đưa sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc của Nhân dân đến thắng lợi cuối cùng, xây dựng đất nước ngày càng đàng hoàng, to đẹp, sánh vai với các cường quốc năm châu trên thế giới. Trong bài viết “Thế nào là Kiệm” Người đã giải thích “*Kiệm* là thế nào? Là tiết kiệm, không xa xỉ, không hoang phí, không bừa bãi”². Trên cơ sở đó, Người đã luận giải làm rõ cách thức, biện pháp để thực hành tiết kiệm hiệu quả đối với mỗi cán bộ, đảng viên là luôn đề cao tinh thần, trách nhiệm; làm bất cứ việc gì đều phải nghĩ đến Đảng, Nhà nước và Nhân dân, “Bất kỳ làm việc gì, nghề gì, khi đã làm thì phải hăng hái, chăm chỉ, chuyên chú, làm cho ra trò làm”³.

Một trong nội dung, biện pháp quan trọng để thực hành tiết kiệm hiệu quả được Người đặc biệt quan tâm, chú trọng là tiết kiệm thời gian, bởi theo Người: “Thời giờ cũng cần phải tiết kiệm như của cải. Của cải nếu hết, còn có thể làm thêm. Khi thời gian đã qua rồi, không bao giờ kéo nó trở lại được (...) Tiết kiệm thời giờ là Kiệm, và cũng là Cần”⁴. Thời gian đối với Người không để trôi đi vô ích mà dùng thời gian vào việc hoạt động cách mạng, tự học, tự bồi dưỡng nâng cao trình độ, năng lực, phương pháp, tác phong làm việc để phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, tiết kiệm không đồng nghĩa với bủn xỉn mà trái lại những công việc, nhiệm vụ, tình huống đột xuất xảy ra nếu có lợi cho Đảng, Nhà nước và Nhân dân thì dù có tốn kém cũng phải chi. Người chỉ rõ: “Khi có việc đáng làm, việc ích

lợi cho đồng bào, cho Tổ quốc, thì dù bao nhiêu công, tốn bao nhiêu của cũng vui lòng. Như thế mới đúng là kiệm”⁵.

Để thực hành tiết kiệm có hiệu quả và đạt được mục đích, yêu cầu, nhiệm vụ đề ra thì mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu phải khéo tổ chức, biết tổ chức thì mọi việc, mọi hoạt động sẽ trôi chảy, chất lượng công việc sẽ cao, góp phần quan trọng vào sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc của dân tộc. Người chỉ rõ: “muốn tiết kiệm có kết quả tốt, thì phải khéo *tổ chức*... Biết tổ chức thì *tiết kiệm* được sức lực, thời giờ, và vật liệu. Không biết tổ chức thì không biết tiết kiệm”⁶. Từ những cách thức, biện pháp để thực hành tiết kiệm, Người đã chỉ ra kết quả cụ thể, thiết thực cho từng ngành, từng lĩnh vực, từng bộ phận, lực lượng sẽ thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển, mọi người làm việc sẽ hăng hái, trách nhiệm hơn, bổ sung, cung ứng lương thực, thực phẩm cho bộ đội đánh giặc, đời sống của Nhân dân sẽ tăng lên; góp phần quan trọng vào sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc của dân tộc. Người cũng đã đi đến kết luận rằng: “người yêu nước thì phải thi đua *thực hành tiết kiệm*”⁷. Đó là tư tưởng triết lý sâu sắc, thấm đẫm giá trị nhân văn vì con người, là lời hiệu triệu, mệnh lệnh từ trái tim của mỗi con người Việt Nam, nêu cao tinh thần yêu nước, tinh thần quyết chiến, quyết thắng với quân thù xâm lược, trân trọng, quý giá thời giờ của Nhân dân, hòa chung nhịp đập của Tổ quốc để thi đua, đua sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc của Nhân dân ta đến thắng lợi cuối cùng.

3. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm trong kỷ nguyên mới

Tư tưởng Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm đặt ra những yêu cầu, nhiệm vụ vừa mang tính cấp bách, trước mắt; vừa mang tính cơ bản, lâu dài để các cấp, các ngành, các tầng lớp nhân dân quán triệt và thực hiện nghiêm túc.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, việc thực hành tiết kiệm được đẩy mạnh thực hiện ở các cấp,

các ngành, các tầng lớp nhân dân, trước hết là cán bộ, đảng viên, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương. Nhiều chỉ thị về thực hành tiết kiệm, đặc biệt là Chỉ thị số 42 -CT/TW ngày 16/01/2025 của Bộ Chính trị (khóa XIII) đã nhấn mạnh sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư... Để cụ thể hóa quan điểm, đường lối của Đảng, Quốc hội đã ban hành *Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí* năm 2013, Chính phủ ban hành nhiều luật, nghị quyết, quy định về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, như: Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 31/12/2024 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Chương trình tổng thể của Chính phủ về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí năm 2025.

Theo đó, các địa phương đẩy mạnh việc thực hành tiết kiệm, như: Đảng bộ thành phố Hà Nội ban hành Quyết định số 782/QĐ-UBND ngày 06/02/2024, trong đó xác định một số nhóm giải pháp cơ bản, trọng tâm để thực hành tiết kiệm, chống lãng phí. Cùng với đó, thành lập Ban Chỉ đạo về thực hiện các biện pháp phòng, chống lãng phí của Ủy ban nhân dân (UBND) thành phố theo Quyết định số 6037/QĐ-UBND ngày 20/11/2024 để rà soát, đánh giá những công việc còn tồn đọng, kéo dài, gây lãng phí, thất thoát tài sản của Nhà nước.

UBND TP. Hồ Chí Minh ban hành Chỉ thị số 03/CT-UBND ngày 04/02/2025 về việc tăng cường thực hành tiết kiệm, phòng, chống lãng phí trong quản lý, sử dụng tài sản công trên địa bàn; đồng thời nêu rõ: xây dựng, tổ chức triển khai có hiệu quả chương trình thực hành tiết kiệm, chống lãng phí 5 năm, hằng năm bảo đảm toàn diện, có trọng tâm, trọng điểm, có chủ đề từng năm, tập trung vào những lĩnh vực then chốt, như: năng lượng, đất đai, tài nguyên, khoáng sản, ngân sách nhà nước tài sản công...

Tổng Bí thư Tô Lâm đánh giá: sau khi thực hiện chủ trương sáp nhập cấp tỉnh, không tổ chức cấp huyện và sáp nhập cấp xã “riêng

khoản tiết kiệm của chi thường xuyên của ngân sách nhà nước giai đoạn 2025 - 2030 là hơn 20.000 tỷ đồng/năm; giai đoạn 2030 trở đi mỗi năm tiết kiệm trên 30.000 tỷ đồng/năm”⁸

Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, thực hành tiết kiệm ở một bộ phận cán bộ, đảng viên, có cả người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương, người dân còn một số hạn chế: quán triệt và thực hiện quan điểm, đường lối của Đảng, chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước về thực hành tiết kiệm chưa sâu sắc, triệt để; hiện tượng lãng phí, sử dụng không tiết kiệm ở cơ quan nhà nước vẫn còn nhiều; ở một số nơi cán bộ, đảng viên, người đứng đầu thiếu gương mẫu trong thực hành tiết kiệm, chưa tận dụng thời giờ để giải quyết, xử lý công việc; tình trạng chức tưng, biếu xén, quà cáp... vẫn còn ở một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; thực hành tiết kiệm chưa thành nề nếp thường xuyên.

4. Đề xuất một số giải pháp

Đất nước đang trong giai đoạn vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp, do đó, cần tăng tốc, bứt phá thực hiện thắng lợi các chỉ tiêu, nội dung Nghị quyết của Đảng đề ra.

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương về tầm quan trọng thực hành tiết kiệm, chống lãng phí.

Trên cơ sở đó, cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cần cụ thể hóa thành chương trình, kế hoạch hành động phù hợp, hiệu quả với đặc điểm tình hình, yêu cầu, nhiệm vụ đề ra. Đẩy mạnh giáo dục chính trị tư tưởng cho cán bộ, đảng viên, Nhân dân việc thực hành tiết kiệm là có lợi cho Đảng, Nhà nước và Nhân dân, thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển, giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội. Đa dạng hóa các nội dung, hình thức, biện pháp thực hành tiết kiệm nơi công sở; đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí.

Hai là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương.

Thường xuyên kiểm tra, giám sát việc thực hiện những nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội; xây dựng hạ tầng giao thông; giải quyết các chế độ, chính sách cho người dân, doanh nghiệp, đất đai, tài chính... đối với cơ quan, đơn vị, địa phương. Cần tiến hành đột xuất thanh tra, kiểm tra khi có dấu hiệu vi phạm hoặc để xảy ra những tổn động, bất cập, hạn chế từ lâu. Trong quá trình kiểm tra, giám sát nêu cao tính Đảng và tính giáo dục; chỉ ra được những hạn chế; đồng thời, giải quyết công việc có tình, có lý, làm cho đối tượng bị kiểm tra “tâm phục, khẩu phục”; từ đó, tạo được sự chuyển biến tích cực trong cán bộ, đảng viên về thực hành tiết kiệm.

Ba là, xử lý nghiêm đối với tập thể, cá nhân gây lãng phí, không thực hành tiết kiệm.

Với tinh thần thượng tôn pháp luật, không có vùng cấm, không có ngoại lệ, không chịu sức ép từ bất kỳ lực lượng, tổ chức nào; cơ quan điều tra, xét xử công tâm, khách quan, vô tư, trong sạch, giữ vững liêm chính trong quá trình xử lý vi phạm của những cá nhân, tổ chức để xảy ra lãng phí, gây thiệt hại cho Nhà nước. Nắm chắc luật pháp khi tiến hành công tác tư pháp, đúng người, đúng tội; không dung túng, bao che cho những tổ chức, cá nhân lợi dụng chức vụ quyền hạn để trục lợi, làm giàu bất chính; xử lý nghiêm đối với cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu không gương mẫu trong thực hành tiết kiệm; mở rộng xử lý đối với những doanh nghiệp ngoài nhà nước cấu kết với cán bộ, công chức thực hiện những dự án sai mục đích, gây hậu quả nghiêm trọng cho Nhà nước.

Bốn là, xây dựng ý thức văn hóa trong thực hành tiết kiệm cho cán bộ, đảng viên.

Mỗi cán bộ, đảng viên, người dân cần nêu cao ý thức tự giác thực hành tiết kiệm ở mọi lúc, mọi nơi. Phải để văn hóa tiết kiệm thấm sâu vào trong nhận thức, hành động của mỗi cán bộ, đảng viên, Nhân dân và trở thành nét

đẹp văn hóa của dân tộc. Đồng thời, luôn đề cao tinh thần, trách nhiệm của người cán bộ, đảng viên với việc xây dựng, phát triển cơ quan, đơn vị, địa phương. Thường xuyên nêu cao tinh thần tự giác thực hành tiết kiệm, chống lãng phí; tuyệt đối tránh lối sống xa hoa, tiêu xài, mua sắm hoang phí để đánh bóng tên tuổi.

5. Kết luận

Trong bài báo “Chung quanh một phòng họp mới”, với bút danh C.K, đăng trên báo Nhân dân (số 2149 ra ngày 05/02/1960), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói về tiết kiệm là một chính sách lớn, một đạo đức lớn, một nếp làm việc và nếp sống không bao giờ được lơ là. Điều đó có nghĩa là tiết kiệm không chỉ là một chính sách lớn mà còn là phẩm chất nhân cách về đạo đức của con người, là nét đẹp văn hóa trong đời sống của mỗi con người. Do đó tất cả các cấp, các ngành và mỗi người dân hãy chung sức, đồng lòng thực hành tiết kiệm theo chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh và những quan điểm, đường lối của Đảng về tiết kiệm, chống lãng phí; để đất nước bước vào kỷ nguyên mới, văn minh, giàu mạnh, thịnh vượng, sánh vai cùng với các cường quốc năm châu thế giới □

Chú thích:

1, 7, 8. *Thực hành tiết kiệm*. <https://baochinhphu.vn>, ngày 01/6/2025.

2, 3, 4, 5, 6. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 6. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 122, 123, 123, 124, 125.

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Chính trị (2023). *Chỉ thị số 27-CT/TW ngày 25/12/2023 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thực hành tiết kiệm, chống lãng phí*.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I, II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.

3. Thủ tướng Chính phủ (2024). *Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 31/12/2024 về việc ban hành Chương trình tổng thể của Chính phủ về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí năm 2025*.